

1919 SENESİ EDİRNE VİLAYETİ DAHİLİNDE MUHTELİF UNSURLARIN MİKTARINI VE BU UNSURLARIN BİRBİRLERİ ALEYHİNE İŞLEDİKLERİ SUÇLARIN ORANINI GÖSTEREN GRAFİK LEVHASI

Nuri GÜÇTEKİN*

Bu çalışmada, Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Dairesince 6 Zilkâde 1337 (3 Ağustos 1919) tarihinde M'aârif Nezâreti İstatistik İdaresi'ne gönderilen ve 1914 senesindeki resmî istatistiğe göre Edirne Vilâyeti dâhilinde muhtelif unsurların mikdârını ve 1919 senesinde Ocak ve Haziran ayları arasında bu unsurların birbiri aleyhine işledikleri suçların oranını gösteren iki aynı nüsha olarak hazırlanan Fransızca ve Osmanlıca grafiğin incelenmesiyle çıkan sonuçların çevirisi verilmektedir.¹ Grafiklerin 30 Ekim 1918 tarihli Mondros Ateşkes Anlaşması'nın hemen sonrasındaki süreç hakkında önemli bilgiler sunması nedeniyle bu istatistiklerdeki veriler daha fazla önem kazanmaktadır.

Bu grafiklere göre öncelikle Edirne Vilâyeti'ndeki nüfus 360.411 Müslüman, 224.680 Rum, 22.515 Yahudi, 19.775 Ermeni ve 2.200 Bulgar olmak üzere toplam 629.581'dir.

* İstanbul Üniversitesi, Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Doktora Öğrencisi
1 BOA., MF.İST., 55/54 (1337 Za 06 /3 Ağustos 1919).

1914 Senesindeki Resmî İstatistiğe Nazaran Edirne Vilayeti Dâhilinde Muhtelif Unsurların Mikdârını ve 1919 Senesinde [Kânûn-ı Sâni (Ocak)-Haziran Evâ'ili] Ayları Arasında Bu Unsurların Birbiri Aleyhine İrtikâb Ettikleri Cerâ'im'in (İşledikleri Suçların) Nisbetini Gösterir Grafik Levhâdır².

Ermeni nüfusu 19.775 kişi olup, 460.411³ kişi olan Türk nüfusuna karşı bir suç işlemiştir. 460.411 kişi olan Türk nüfusu 2.200 kişi olan Bulgar nüfusuna karşı bir; 224.680 kişi olan Rum nüfusuna karşı beş, kendi arasında da on üç olmak üzere toplam 19 suç işlenmiştir.

2.200 kişi olan Bulgar nüfusu, 224.680 kişi olan Rum nüfusuna karşı üç suç ve Türk nüfusuna karşı da otuz beş olmak üzere toplam 38 suç işlenmiştir. 224.680 kişi olan Rum nüfusu, 22.511⁴ olan Yahudi nüfusuna karşı dört, Bulgar nüfusuna karşı bir, Türk nüfusuna karşı yüz otuz sekiz ve kendi arasında da on beş olmak üzere toplam 158 suç işlenmiştir.

İşarât-ı Mahsûsa:

Murabba'ât (kareler) her unsurun kesafet-i nüfusunu (nüfus yoğunluğunu), oklu müsellesler (üçgenler) o unsur tarafından irtikâb edilmiş cerâ'imi gösterir. Nüfus murabba'larında bir santimetre 5.000 kişiyi gösterir. Oklar üzerinde cürüm miktarları muharrerdir (yazılıdır).

Kırmızı: Müslüman, Mavi: Rum, Sarı: Bulgar, Mor: Ermeni, Yeşil: Musevi

İzahat:

1- Edirne Vilâyeti'nde anâsır-ı muhtelif tarafından mecmû'an (toplam) 216 cürüm irtikâb edilmiştir. Bu vekai' neticesinde 36 kişi maktûl düşmüştür (katledilmiş, öldürülmüştür). Diğer vakalar cerh (yaralama), sirket (hırsızlık), tevkîf (alıkoyma), gasb, darb (dövme) gibi şeylerdir.

2- Her unsurun yaptığı cürümler(in) adedine nazaran en müsâle-

2 BOA., MF.İST., 55/54 (1337 Za 06/3 Ağustos 1919).

3 Bakınız Ek: 2 Fransızca grafikte Müslüman nüfûs 360.411 olarak verilmiştir.

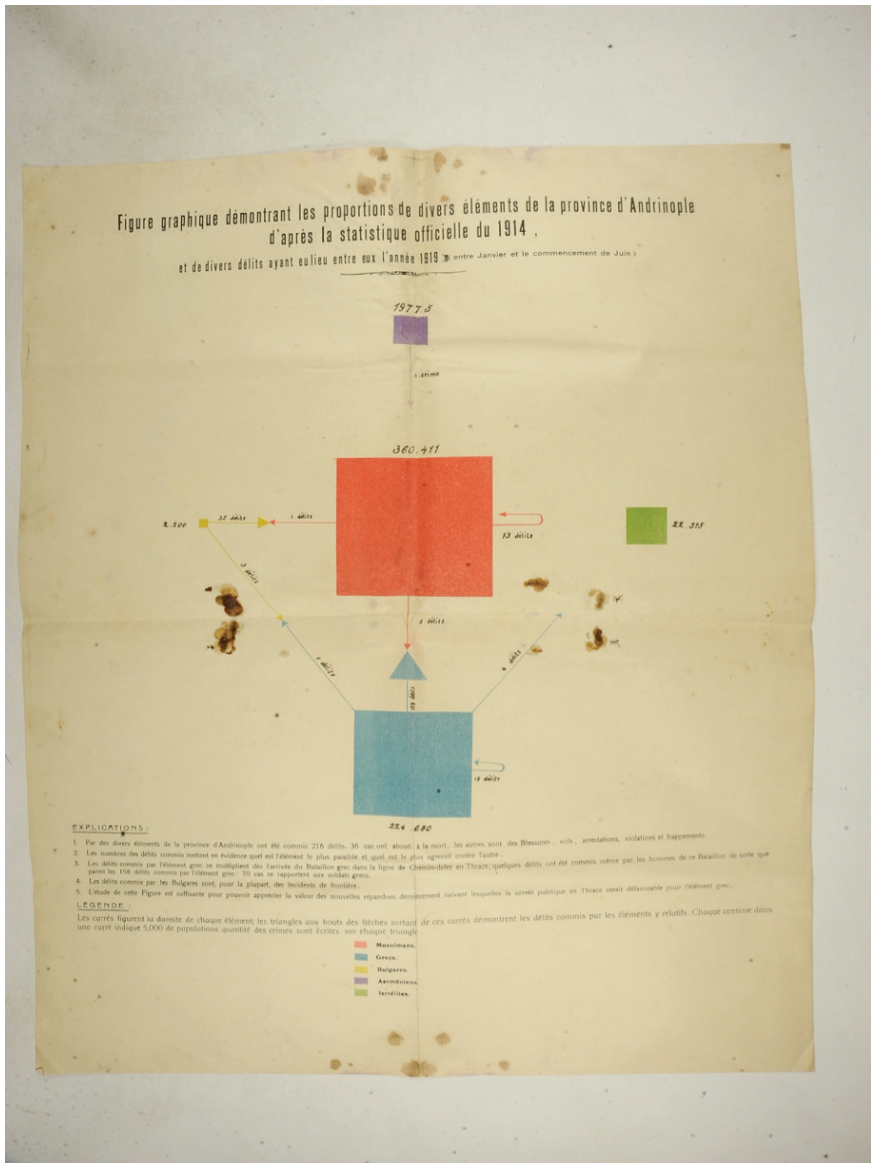
4 Fransızca grafikte Musevi nüfûs 25.515 olarak verilmiştir. Bunun dışında içerik aynıdır.

met-perverî (sakini, barışçılı) grafik şeklin mütâlâasından (incelenmesinden) taayyün eder (ortaya çıkar) ve hangi unsurun en çok hangi unsur aleyhine irtikâb-ı cürm ettiği yine şeklin mütâlâasından anlaşılır.

3- Rum unsurunun cürümleri şimendifer hat boyuna Yunan taburu geldikten sonra vüs'at peyda etmiştir (genişlemiş, yaygınlaşmıştır). Ve bu cerâ'im'in içinde bir kısmı Yunan taburu efradı tarafından yapılmıştır. Nitekim Rum unsurunun mecmûan (toplam) yaptığı 158 cürümün 70'i Yunanilere (Yunanlılara) aittir.

4- Bulgarlar için gösterilen cerâ'im alelekser (genellikle) hudut vekâyiine (olaylarına) aittir.

5- Son zamanda Türkiya'da Rumlar aleyhinde bulunduğu işâ'a olunan (şayi olan, yayılan) asayiş meselesinin tedkîki için bu istatistik kifayet eder.

EK.2: BOA., MF.İST., 55/54 (1337 Za 06/3 Ağustos 1919). Fransızca Nüsha

